4. Vergoeding invorderingsrente

Beslispunt:
Gaat u ermee akkoord dat in de collectieve uitspraak niets opgenomen wordt over een recht op vergoeding van de invorderingsrente en dat eventuele verzoeken daarom afgewezen worden?

akkoord.

In artikel 28c Invorderingswet 1990 (Iw) staat dat de Belastingdienst (ontvanger) invorderingsrente vergoedt als betaalde belasting in strijd met het Unierecht is geheven. Dit is de zogenoemde Irimie-rente. De HR oordeelde dat de box 3-belasting in strijd is met het ongestoord genot van eigendom en het discriminatieverbod en verwijst hierbij alleen naar het EVRM en het eerste protocol. Het EVRM is iets anders dan het Unierecht. In het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU) staat weliswaar in artikel 6 derde lid dat de grondbeginselen, zoals die in het EVRM staan, deel uitmaken van het Unierecht, maar dat geldt alleen als de belasting direct in strijd met het VEU is geheven, dus in strijd met het vrij verkeer van goederen, personen etc. De box 3-belasting is niet in strijd met het VEU geheven. Daarom is artikel 28c Iw niet van toepassing. Wel kan het zijn dat op grond van artikel 28b Iw invorderingsrente vergoed moet worden, maar dat geldt alleen in de gevallen dat een belastingschuldige 1) de aanslag reeds heeft betaald, omdat 2) een verzoek om uitstel van betaling van die aanslag in verband met het bestreden bedrag is afgewezen. De inschatting is dat dit om een beperkt aantal gevallen zal gaan. Als de aanslag te laat is voldaan en daarom invorderingsrente verschuldigd was, moet de Belastingdienst (ontvanger) de invorderingsrente herrekenen naar de nieuwe hoofdsom en het verschil teruggeven aan belastingschuldige. De volledige consequenties van de verschillende rentes, o.a. voor de uitvoering, worden nog nader onderzocht. Indien er wel tot vergoeding wordt overgegaan, is op basis van de gevolgen aan de inkomstenkant een eerste berekening gemaakt van de te betalen invorderingsrente. Afhankelijk van het gekozen scenario is de omvang 1,1 tot 1,8 miljard. Bij een jaar vertraging in de uitvoering loopt deze verder op met ca. 350 – 600 miljoen per jaar.

5. Immateriële schadevergoeding

Beslispunt:
Gaat u ermee akkoord dat in de collectieve uitspraak niets opgenomen wordt over een recht op immateriële schadevergoeding en dat eventuele verzoeken daarom afgewezen worden?

akkoord

Toelichting
De Hoge Raad heeft al geruime tijd geleden geoordeeld dat het rechtzekerheidsbeginsel meebrengt dat belastinggeschillen binnen een behoorlijke termijn dienen te worden berecht (zie in het bijzonder ECLI:HR:NL:2011:BO05046 en ECLI:NL:HR:2016:252). Voor de berechting van de zaak in eerste aanleg heeft als uitgangspunt te gelden dat deze niet binnen een redelijke termijn is geschied indien de rechtbank niet binnen twee jaar nadat die termijn is aangevangen uitspraak doet. In deze termijn is derhalve de duur van de bezwaarfase inbegrepen. Voor de beslechting van een geschil tot en met de Hoge Raad geldt als uitgangspunt een termijn van zes jaar. Bij overschrijding van de redelijke termijn heeft de belanghebbende, ter compensatie van de bij hem veronderstelde spanning en frustratie, recht op een immateriële schadevergoeding van € 500 per zes maanden dat de redelijke termijn overschreden is.

Het is waarschijnlijk dat in een aanzienlijk aantal geschillen waarvoor de aanwijzing massaal bezwaar geldt de genoemde termijn voor berechting in eerste aanleg van twee jaar reeds verstreken is op het moment dat (collectief) uitspraak op bezwaar gedaan wordt, met name voor geschillen over 2017 en 2018. De vraag is daarom opgekomen of belanghebbenden recht hebben op een immateriële schadevergoeding wegens overschrijding van de redelijke termijn. Als dat het geval zou zijn, zou dit in de collectieve uitspraak opgenomen moeten worden.

Naar onze mening hebben belanghebbenden geen recht op een immateriële schadevergoeding wegens overschrijding van de redelijke termijn. De termijn van twee jaar voor de berechting in eerste aanleg is namelijk een uitgangspunt. Deze termijn wordt verlengd als er bijzondere omstandigheden zijn. Tot de bijzondere omstandigheden die aanleiding kunnen zijn voor verlenging van de termijn rekent de Hoge Raad de ingewikkeldheid van de zaak, die bijvoorbeeld gelegen kan zijn in de aard en omvang van de fiscale problematiek, de omvang van het verrichte onderzoek, alsmede in de verknochtheid van de zaak met andere zaken betreffende dezelfde of andere belastingplichtige(n). De fiscale problematiek die in de massaal bezwaarprocedure aan de orde is, is zonder meer ingewikkeld; het gaat om strijdigheid van Nederlandse wetgeving met Europees recht. Daarnaast is inherent aan een massaal bezwaarprocedure dat pas (collectief) uitspraak gedaan wordt nadat de rechtsvraag onherroepelijk is beantwoord. De onherroepelijk beantwoording van de rechtsvraag heeft in dit geval plaatsgevonden ruim binnen de termijn van zes jaar voor de beslechting van een geschil tot en met de Hoge Raad. In dat verband kan er tevens op gewezen worden dat de wetgever de gebruikelijke termijnen om te beslissen op bezwaar buiten toepassing verklaard heeft bij een massaal bezwaarprocedure.

!!!

Het is niet uit te sluiten dat belanghebbenden de inspecteur zullen gaan verzoeken om een immateriële schadevergoeding wegens overschrijding van de redelijke termijn. Naar onze mening moet de inspecteur deze verzoeken afwijzen volgens de bovenstaande lijn.

6. Opties voor herstel

Voor de opties voor herstel is gewerkt met een aantal uitgangspunten:

- De opties richten zich op: herstel van onjuiste aanslagen 2017 tot en met 2020 (inclusief afhandeling bezwaarprocedures en beroepsprocedures), de aanslagen over de jaren tot 2020 die nog moeten worden opgelegd en aanslagen die vanaf het belastingjaar 2021 worden opgelegd.
- Er moet nog een keuze gemaakt worden of (on)gerealiseerde vermogensontwikkeling wordt gerekend tot werkelijk rendement. Voor de keuzes die nu worden voorgelegd en op korte termijn gemaakt moeten worden is dit niet relevant.
- Zolang de wet niet is aangepast kan de belastingplichtige naast werkelijk rendement ook een beroep doen op de wettelijke regeling als dat voor hem voordelig is. Kortgezegd kan worden geconcludeerd dat iedereen voor wie het wettelijke stelsel voordelig is, recht heeft op toepassing van het wettelijke systeem.
- Voor belastingplichtigen kan het een knelpunt zijn om voor verstreken jaren alle benodigde informatie beschikbaar te krijgen om een werkelijk rendement te kunnen bepalen. De Belastingdienst beschikt niet over de benodigde gegevens. Dit geldt voor het rendement en eveneens voor de eventuele aftrekbare kosten die daarbij mogelijk in aanmerking genomen kunnen worden.
- Voor de Belastingdienst geldt dit ook voor de beschikbaarheid van informatie in toekomstige jaren. In verband hiermee lopen onderzoeken in verband met de gewenste stelselwijziging box 3.
- Voor de belastingplichtige is informatie in het algemeen wel beschikbaar over de recente belastingjaren. Het aanleveren van deze informatie vraagt doenvermogen van de belastingplichtige (onder meer: wat telt wel mee en wat niet) en leidt tot administratieve lasten van burgers.

Hieronder zijn opties uitgewerkt voor de uitvoering van het herstel naar aanleiding van het arrest van de Hoge Raad (HR) met betrekking tot box 3 van 24 december 2021 en opties voor uitvoering van nieuwe belastingjaren totdat er (nood)wetgeving is. Deze opties moeten nog uitgebreid op maakbaarheid, haalbaarheid en uitvoerbaarheid worden getoetst. Tevens is nog op onderdelen juridische duiding nodig voordat een keuze kan worden gemaakt. **Het doel van deze notitie is om tot besluitvorming te komen over de verder uit te werken richting.** Binnen deze richting is er nog ruimte om later, wel op korte termijn, keuzes te maken ten aanzien van de omvang van de doelgroep, de te hanteren forfaitaire percentages en de reikwijdte van een 'tegenbewijsregeling'. Deze keuzes worden op een later moment afzonderlijk aan u voorgelegd. De oplossingsrichtingen lijken op dit moment technisch maakbaar. De haalbaarheid en uitvoerbaarheid moet nog definitief worden bepaald, onder andere ten aanzien van de inpassing in het IV portfolio en verdringing van andere werkzaamheden. Ook moeten de kosten nog in kaart gebracht worden.

Al voorafgaand aan het arrest van de HR is de Directie Informatie Voorziening (IV) gestart met het zoeken naar oplossingen ten behoeve van herstel van onjuiste aanslagen, afhandeling van lopende bezwaarschriften, het juist opleggen van aanslagen inkomstenbelasting over de jaren 2017 tot en met 2020 en voorbereid zijn op de aangiftecampagne 2021. Hoewel er nog veel onduidelijk is,

omdat er nog keuzes gemaakt moeten worden over de reikwijdte van het arrest, wordt gezocht naar een IV-oplossing vanuit de overtuiging dat zonder een IV-oplossing verwerking van het arrest tot juiste uitspraken op bezwaren en juiste aanslagen niet mogelijk is. Hierop wordt later in deze nota teruggekomen. Tegelijkertijd zijn de voorbereidingen voor het belastingjaar 2022 (definitieve aanslagen) en voorlopige aanslagen 2023 ook al in volle gang, omdat de IV tijd nodig heeft voor systeemaanpassingen. Ook ten behoeve van de toekomstige processen moeten daarom nu al beslissingen worden genomen en oplossingen worden gezocht.

Handmatige verwerking van bezwaarschriften, ambtshalve verminderingsverzoeken en herstel van onjuiste aanslagen zal (vrijwel) alle beschikbare capaciteit van de Belastingdienst kosten. Dit geldt ook als alleen hersteld wordt in gevallen waarin de aanslag op 24 december 2021 nog niet onherroepelijk vaststond. Externe inhuur zal hier naar verwachting geen soelaas bieden omdat in de huidige arbeidsmarkt moeilijk personeel aangetrokken kan worden. Los van het feit dat wanneer de beschikbare capaciteit met prioriteit aan verwerking van het arrest zal worden besteed en er vrijwel geen andere activiteiten (zoals toezicht) meer kunnen plaatsvinden, zal handmatige verwerking er toe leiden dat de verwerking van het arrest voor de burgers zeer lang op zich zal laten wachten. Burgers blijven lang in onzekerheid en fatale termijnen die gelden voor de afhandeling van bijvoorbeeld de massale bezwaarprocedure zullen niet worden gehaald.

Zonder IV ondersteuning is verwerking van het arrest niet uitvoerbaar gegeven de zeer grote hoeveelheid handmatig werk die daaraan verbonden is.

Beslispunt:
Gaat u akkoord met het uitwerken van IV-oplossingen voor de afhandeling van de bezwaarschriften, herstel van opgelegde aanslagen en uitvoering nieuwe belastingaanslagen?

NB. Besluitvorming hierover moet uiterlijk 24 januari 2022 plaatsvinden.

Een IV-oplossing op korte termijn en massaal herstel brengt met zich mee dat er beperkingen zijn in de oplossing. Inherent aan een IV-oplossing is dat deze massale verwerking ondersteunt, geen nieuwe functionaliteiten met nieuwe koppelingen met andere systemen en gegevens nodig zijn en geen massale uitvraag en verwerking van gegevens van belastingplichtigen nodig zijn. In de oplossing wegen de belangen van de burgers en de juridische houdbaarheid zwaar. Het moet een oplossing zijn waarbij recht wordt gedaan aan het arrest en de overwegingen van de HR. Beoogd wordt verdere geschillen tussen burgers en Belastingdienst zoveel mogelijk te voorkomen. De oplossing moet eveneens maatschappelijk en politiek gedragen worden. Hierbij speelt het dilemma dat de meest eenvoudige oplossing voor de direct betrokken burgers en de Belastingdienst (het werkelijke rendement zo laag mogelijk vaststellen, zodat de betrokken belastingplichtigen geen rendement gegevens hoeven aan te leveren die mogelijk niet beschikbaar zijn, tevreden zijn en niet ageren) geen recht doet aan de eveneens maatschappelijk en politiek breed gedragen wens om vermogen en inkomen uit vermogen substantieel aan belastingheffing te onderwerpen.

Binnen de optimale variant zijn hiertoe nog belangrijke keuzes te maken. Deze keuzes hoeven niet allemaal direct te worden gemaakt. Keuzes met betrekking tot de hoogte van het forfaitair rendement, de omvang van de doelgroep (mits deze op basis van objectieve, beschikbare gegevens te onderscheiden zijn), verwerking van het heffingvrije vermogen, de toerekening van schulden aan de onderscheiden vermogensbestanddelen en de precieze invulling van de tegenbewijsregeling kunnen later in het proces gemaakt worden. Er is tijd om hierover afstemming met medebewindslieden en de Tweede Kamer te hebben en gezamenlijk te beslissen. De data waarop besluitvorming ten behoeve van de IV-oplossing moet zijn afgerond, zodat geen vertraging optreedt, worden in beeld gebracht en zullen aan u worden verstrekt. Deze data zullen vermoedelijk na 4 februari 2022 liggen, het moment waarop de uitspraak op de massale bezwaarprocedure gepubliceerd moet zijn.

belangrijk moet draagvlak voor zijn.

!!! Voor de korte termijn zijn wel beslissingen nodig ten aanzien van de het fundament van de IV-oplossing. Deze beslissingen leggen we hierbij aan u voor.

Naast het lopende onderzoek naar maakbaarheid van een IV-oplossing op hoofdlijnen en de concrete uitwerking daarvan, is een afzonderlijk onderzoek naar de haalbaarheid van de IV-oplossing opgestart zodat inzichtelijk wordt welke IV inspanning benodigd is en welke geplande IV activiteiten hierdoor niet kunnen plaatsvinden. De IV inspanning voor herstel zal fors zijn omdat vele zogenaamde 'werkpakketten' worden geraakt. Dit zal doorwerking hebben ook naar volgende jaren, waar ook in het portfolio van IV geschoven zal moeten worden. Hierover wordt u afzonderlijk geïnformeerd.

!!!

Beslispunt:
Gaat u akkoord met een IV-oplossing waarbij het uitgangspunt is dat met gebruikmaking van forfaits zoveel mogelijk geautomatiseerde verwerking van bezwaren en aanslagen kan plaatsvinden?

ja!!

Een IV-oplossing gaat in eerste aanleg uit van een forfaitaire benadering, waarbij per vermogensonderdeel een eigen én aan de huidige marktsituatie aangepast forfait wordt toegepast. Daarmee wordt de individuele vermogensmix als uitgangspunt genomen en wordt daardoor de belastingplichtige al tegemoetgekomen. Dit wordt gecombineerd met een tegenbewijsregeling om te borgen dat iedere belastingplichtige voor wie dat nodig is uiteindelijk een beroep kan doen op werkelijk rendement. We adviseren een IV-oplossing omdat:

→ belangrijk direct / indirect

- Er massale verwerking kan plaatsvinden en vermoedelijk tijdige (voordat fatale termijnen verstrijken) verwerking kan plaatsvinden
- Er geen administratieve last bij burgers wordt neergelegd. Voor de gehele doelgroep (over de omvang van de doelgroep staat een eerder beslispunt in deze notitie) geldt dat de Belastingdienst kan handelen zonder dat nadere informatie van burgers nodig is, omdat wordt uitgegaan van de individuele vermogensmix, waarvoor de Belastingdienst alle informatie via de renseignering heeft ontvangen. Burgers hoeven in eerste instantie niet zelf te handelen.
    - Geautomatiseerde verwerking ontlast de uitvoering. Hoe meer geautomatiseerd verwerkt kan worden, hoe minder capaciteit benodigd is voor de handmatige verwerking. Volledige

Wik / Wik BD / Burgh

handmatige verwerking levert continuïteitsrisico's op voor de uitvoering.

- Mogelijk een juridisch risico wanneer interpretatie van het arrest vereist dat in alle gevallen waar de wet onvoldoende recht doet, het werkelijke rendement feitelijk per belastingplichtige moet worden vastgesteld. Dit juridische risico is beperkter naarmate de gehanteerde forfaits dichtbij het werkelijke rendement van de belastingplichtigen liggen of lager.

Beslispunt:
Gaat u akkoord met een gedifferentieerd forfait, afhankelijk van de werkelijke vermogensmix?

- Hoe meer aangesloten wordt bij de werkelijke vermogensmix, hoe beter dit aansluit bij de overwegingen van de HR waaruit de voorwaarde kan worden opgemaakt dat een forfait is toegestaan, mits deze reëel is vastgesteld.
- Binnen de vermogensmix kan de keuze worden gemaakt om alleen sparen en beleggen te onderscheiden, maar er kan ook worden aangesloten bij de vermogensbestanddelen zoals deze bij de Belastingdienst bekend zijn uit de ingediende aangifte. Er kan dan per vermogensbestanddeel een forfait worden vastgesteld: spaarsaldo binnenland en buitenland, effectenbezit, contant geld en vorderingen, onroerende zaken, kapitaalverzekeringen etc. Hoe verfijnder de mix wordt toegepast, hoe beter deze zal aansluiten bij het werkelijke rendement. Voorgesteld wordt de vermogensmix zo gedifferentieerd mogelijk per te onderscheiden vermogensbestanddeel toe te passen, mits dit percentage per onderscheiden vermogensbestanddeel is te onderbouwen.
- Onder het vermogensbestanddeel 'effectenbezit' vallen zowel effecten als obligaties. Deze kunnen niet van elkaar worden onderscheiden omdat deze op de aangifte in één bedrag zijn uitgevraagd. Dat betekent dat voor effecten en obligaties hetzelfde percentage en hetzelfde regime zal gelden.
- Per vermogensbestanddeel kan een afzonderlijk percentage worden vastgesteld. Op invulling van het percentage kan later worden beslist.
  - Er wordt aangesloten bij de vermogensmix op de initiële aangifte. Dit betekent dat aangesloten wordt bij een bewering van de belastingplichtige bij de aangifte. Voor de volledigheid moet hierbij worden vermeld dat de feitelijke vermogensmix in het wettelijke stelsel niet relevant is voor de hoogte van de verschuldigde belasting box 3. Hierop is geen toezicht gedaan en zal ook geen toezicht plaatsvinden. Binnen de IV-oplossing wordt uitsluitend gebruik gemaakt van forfaitaire rendementen.
  - Op de aanslag zal een gemiddeld rendement worden gepresenteerd, waarbij niet de precieze berekening daarvan kan worden getoond. Een dergelijke aanpassing aan het aanslagsysteem is wenselijk, maar niet meer mogelijk. Dit vraagt goede communicatieve begeleiding door een algemene uitleg over de berekening van dit gemiddelde forfaitaire rendement (en dus niet per belastingplichtige) op de website te plaatsen en (indien

mogelijk) op een bijsluiter op de aanslag. Hiernaar wordt nader onderzoek gedaan.

- Er zijn wel werkelijke rendementen bij de Belastingdienst beschikbaar, met name binnenlandse rente en dividenden, maar de kwaliteit daarvan (volledigheid en juistheid) is onbekend. Hiernaar is geen onderzoek gedaan. Bovendien zijn deze gegevens zonder nadere voorziening niet bruikbaar in de inkomensheffingssystemen, aangezien hier geen koppeling ligt en er geen IV ondersteuning is om deze te verwerken. Het feit dat de kwaliteit niet onderzocht is en de gegevens niet beschikbaar zijn in de inkomensheffingssystemen is veroorzaakt door het feit dat deze gegevens in het huidige wettelijke box 3 systeem niet relevant zijn voor de belastingheffing.

Beslispunt:
Bent u akkoord dat bij een benadering met forfaits met een tegenbewijsregeling een beroep kan worden gedaan op het werkelijk rendement?

ja, al
i.z. 2015
via gyplat
i.z. EK

- Wanneer gebruik gemaakt wordt van forfaits, ook als deze recht doen aan de werkelijke vermogensmix en aan de macrocijfers ten aanzien van rendement op specifieke vermogensbestanddelen, zullen zich altijd situaties voordoen waarbij in een specifiek geval het werkelijke rendement afwijkt van het forfaitaire rendement.
- Voor deze gevallen is een tegenbewijsregeling wenselijk, zodat in deze gevallen wel het werkelijke rendement kan worden bepaald.
- Een tegenbewijsregeling doet recht aan het arrest van de Hoge Raad.
- Een tegenbewijsregeling kan van waarde zijn voor spaarders als een positief rendementspercentage wordt vastgesteld, terwijl er in situaties feitelijk geen rente is ontvangen. Of zelfs rente op een spaartegoed is betaald.
- De tegenbewijsregeling kan nimmer leiden tot een vaststelling van een verlies bij eventuele negatieve rendementen. Dit kan in de nu uit te werken IV-oplossing niet, maar past evenmin in het huidige box 3 stelsel, waarin niet in een negatief rendement is voorzien en geen verliesverrekeningsregeling is opgenomen voor box 3 verliezen.
- Een tegenbewijsregeling kan soelaas bieden vooral voor beleggers. De vormgeving hangt primair af van de duiding van het arrest van de HR voor deze groep. Daarna kunnen er uitvoerings, budgettaire en beleidsmatige overwegingen een rol spelen. In afwijking van spaarders kan de spreiding rond de gemiddelde forfaitaire rendementen bij beleggers groot kan zijn en er kan sprake zijn van 'ongelukkige beleggingen' (zoals koersverliezen). De Hoge Raad heeft deze gevallen specifiek in het arrest benoemd. Aandachtpunt hierbij is dat beleggers in goede jaren dan gebruik kunnen maken van het wettelijke systeem dat de afgelopen jaren voor veel (grote) beleggers gunstig uitpakte en in slechte jaren een beroep kunnen doen op de tegenbewijsregeling. Voor de verstreken belastingjaren is geen manipulatie mogelijk, maar bij een tegenbewijsregeling die naar de toekomst doorwerkt moet worden bezien of het risico ontstaat dat winsten in het ene jaar worden genoten en verliezen naar een jaar worden

→ check

geschoven waarvoor een beroep op de tegenbewijsregeling kan worden gedaan.

- De nu in onderzoek zijnde IV-oplossing ziet op toepassing voor alle vermogensbestanddelen (zowel het spaar- als beleggingendeel).
- Wanneer gebruik wordt gemaakt van de tegenbewijsregeling, zal dat leiden tot handmatige beoordeling en verwerking daarvan door de Belastingdienst. Dit is een arbeidsintensief proces. Een tegenbewijsregeling kan niet 'ambtshalve' worden toegepast. De belastingplichtige moet hiervoor de gegevens aanleveren. Dit vraagt doenvermogen van de belastingplichtige en levert voor hem een administratieve last op.
- Een ruime tegenbewijsregeling leidt tot meer uitvoeringsproblematiek vanwege de arbeidsintensieve verwerking daarvan en zal een groter budgettair beslag leggen op de begroting. Aan de andere kant zal een beperkte tegenbewijsregeling, waarbij bepaalde groepen (bijvoorbeeld beleggers) van tegenbewijs worden uitgesloten, tot bezwaren en nieuwe beroepsprocedures leiden.

Voor de precieze invulling van een tegenbewijsregeling worden er nog keuzes aan u voorgelegd. De IV-oplossing die nu wordt onderzocht is geen belemmering om keuzes te maken waarbij bepaalde groepen belastingplichtigen van de tegenbewijsregeling worden uitgesloten. Deze keuzes zullen wel binnen een nog te bepalen termijn moeten worden gemaakt. Deze termijn is nu nog niet bekend.

Voor de vermogens boven € 500k of € 1 mln is dit geen probleem.

Onderwerpen met nadere toelichting

A. Noodwetgeving

Wij hebben u bij de vorige notitie geïnformeerd over mogelijke opties voor noodwetgeving. Daarbij heeft u gevraagd in te gaan op een combinatie van een belasting op inkomen uit vermogen conform de wet IB 1964 met een vermogenswinstbelasting en een vermogensbelasting. Wij gaan daar hieronder op in en schetsen welke opties voor noodwetgeving wij mogelijk haalbaar achten.

Bespreekpunt
Wij zien twee mogelijk haalbare routes voor noodwetgeving: een vermogensbelasting of een heffing op basis van de werkelijke vermogensmix met afzonderlijk forfait per vermogenscategorie met een tegenbewijsregeling. Wij horen graag of u hierin een voorkeur heeft.

Heffing conform wet IB 1964 en op gerealiseerde vermogenswinst

- Onder de Wet IB 1964 werden het daadwerkelijke directe rendement (rente, dividend, huur) uit vermogen belast.
- Door deze heffing op direct rendement te combineren met een vermogenswinstbelasting kan een belangrijk nadeel aan de heffing uit de Wet IB 1964 worden ondervangen, namelijk dat het enkel belasten van direct rendement leidt tot grondslaguitholling doordat belastingplichtigen kiezen voor beleggingsproducten die enkel onbelast rendement opleveren, zoals groeifondsen. Bij een vermogenswinstbelasting worden ook gerealiseerde waardestijgingen van vermogensbestanddelen belast.
- Het belasten van werkelijk rendement is echter een complexe wijziging. Het is voor de uitvoering in ieder geval niet maakbaar en haalbaar om voor 2025 een stelsel in te voeren in de systemen voor de inkomstenbelasting waarbij het werkelijk rendement wordt belast en ondersteuning is van contra-gegevens voor toezicht en de vooraf ingevulde aangifte. Dit is zowel het geval als het directe rendement en de vermogensaanwas wordt belast (zoals tot nu toe beoogd) of als het directe rendement en de gerealiseerde vermogenswinsten worden belast.
- Specifiek voor een vermogenswinstbelasting geldt daarbij de complicatie dat voor alle vermogensbestanddelen een langjarige registratie noodzakelijk is van de verkrijgingsprijs om de verschuldigde belasting als gevolg van waardemutaties te kunnen bepalen.
- Veel relevante gegevens voor het uitvoeren van een vermogenswinstbelasting worden nu niet gerenseigneerd aan de Belastingdienst. Ook is het de vraag of belastingplichtigen in alle gevallen over de relevante gegevens beschikken.

Invullen werkelijk rendement door belastingplichtige

- Voor 2023 en 2024 is het technisch maakbaar dat de belastingplichtige in het aangiftesysteem zelf het werkelijk rendement kan aangeven. Of het ook past binnen het portfolio en ten koste van welke staande werkpakketen het gaat moet nog worden onderzocht. We kunnen dus nog geen uitspraak doen over de haalbaarheid.

- Er is dan geen vooraf ingevulde aangifte, waardoor een groter beslag wordt gelegd op het doenvermogen van belastingplichtigen. De Belastingdienst beschikt niet over alle contra-gegevens wat het toezicht belemmert.
- Deze denkrichting vergt nog nadrukkelijk verdere uitwerking.

Vermogensbelasting

- Een vermogensbelasting kan gekoppeld worden aan de invoering van een heffing op werkelijk rendement, maar dit is in ieder geval niet mogelijk vóór 2025. Als noodwetgeving zien wij meer mogelijkheden voor een vermogensbelasting die niet is gekoppeld aan de invoering van een heffing op werkelijk rendement.
- Bij een vermogensbelasting kan gebruik worden gemaakt van de gegevens over vermogen die nu gebruikt worden ten behoeve van box 3. Eventueel kan de vermogensbelasting worden beperkt tot zeer hoge vermogens (bijvoorbeeld € 0,5 of 1 mln). De maakbaarheid hiervan moet nog nader onderzocht worden.
- Idealiter wordt de vermogensbelasting zo vormgegeven dat deze meeloopt in de aangifte inkomstenbelasting. Als de vermogensbelasting náást een (vorm van) vermogensrendementsheffing in box 3 wordt vormgegeven is dit niet eerder technisch maakbaar per 2024. Of het ook haalbaar is om per 2024 in te voeren moet nader bekeken worden.
- Een noodoplossing zou kunnen zijn om de vermogensbelasting in de aanslag inkomstenbelasting op te nemen in plaats van een vermogensrendementsheffing in box 3. De vermogensbelasting kan dan in de tariefsstructuur van box 3 worden gegoten. Daarbij zouden de parameters dan zo ingeregeld kunnen worden dat er de facto een vermogensbelasting van bijvoorbeeld 1% resulteert. Dit leidt echter tot een voor burgers moeilijk te begrijpen aangifte en aanslag, omdat de vermogensbelasting dan is opgenomen in de aangifte en aanslag inkomstenbelasting. Bovendien is onzeker of een dergelijke vormgeving juridisch houdbaar is als deze is opgenomen in de aanslag inkomstenbelasting, ook als de naamgeving van de posten wordt aangepast. Deze optie is technisch maakbaar per 2023. De haalbaarheid van deze optie zou nader onderzocht moeten worden.
- Een vermogensbelasting van 1% voor alle belastingplichtigen boven het huidige heffingvrij vermogen € 50.650 zou indicatief ongeveer € 3,5 mrd per jaar opleveren. Als het heffingvrij vermogen op € 500.000 wordt gesteld is de opbrengst per jaar indicatief ongeveer € 1,1 mrd per jaar. Hierbij is nog geen rekening gehouden met eventuele gedragseffecten.

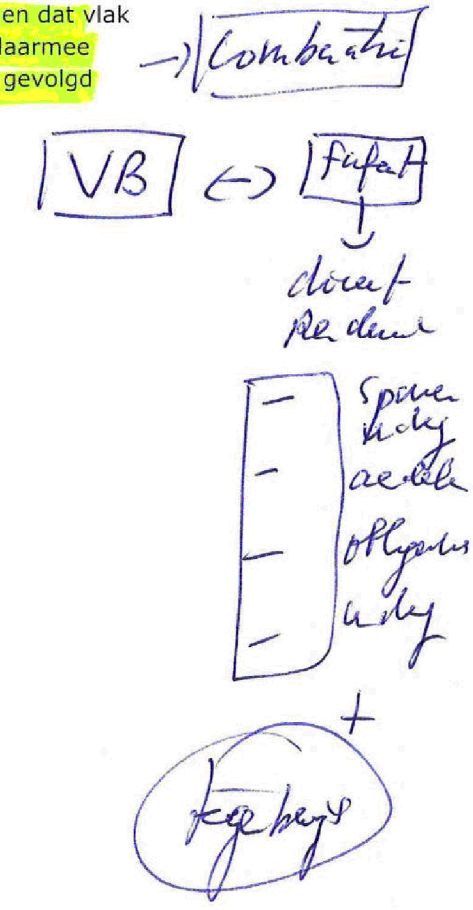
Werkelijke vermogensmix met afzonderlijk forfait per vermogenscategorie

- Het forfaitaire voordeel uit sparen en beleggen wordt berekend op grond van de werkelijke samenstelling van het vermogen van belastingplichtigen.[1] Per vermogenscategorie wordt een forfait vastgesteld zodat het te belasten voordeel beter aansluit bij de werkelijkheid. De huidige forfaitaire rendementsheffing vervalt. Daarmee kunnen

[1] Op hoofdlijnen wordt deze variant betoogd door advocaat-generaal Niessen op 1 november 2021, ECLI:NL:PHR:2021:1019.

belastingplichtigen niet meer kiezen voor het forfaitaire (huidige) regime als dat voor hen gunstiger zou zijn.

- Indien het forfaitair rendement van een vermogenscategorie afwijkt van het werkelijke rendement kan de belastingplichtige tegenbewijs leveren.
- Deze optie is naar verwachting maakbaar voor de Belastingdienst omdat het in te passen is binnen de bestaande ICT-gegevensstructuur in de procesketen van aangifte en aanslag. De regeling is hiermee naar verwachting op z'n vroegst uitvoerbaar per 2023.[2]
- De vooringevulde aangifte (VIA) kan – waar de Belastingdienst over de benodigde gegevens beschikt - gebruikt blijven worden voor de waarde per 1 januari en de kwalificatie van de vermogensbestanddelen (bank- en spaartegoeden, aandelen, etc.).
- Anti-peildatumarbitrageregeling is noodzakelijk om te voorkomen dat vlak voor de peildatum bijvoorbeeld aandelen worden verkocht en daarmee worden "omgezet" in laag te belasten bank- en spaartegoeden gevolgd door aankoop van aandelen na de peildatum.

[2] Onder voorbehoud van de uitkomsten van de Uitvoeringstoets.

B. Uitleg versnelling nieuw stelsel box 3 niet mogelijk

Kunnen we eerder een heffing naar werkelijk rendement realiseren dan met ingang van belastingjaar 2025?

De implementatie van een stelsel op basis van werkelijk rendement zoals dat in de contourennota staat en wordt uitgewerkt, kan niet eerder worden gerealiseerd dan met ingang van het belastingjaar 2025. Of dit tijdpad nog haalbaar is kunnen we nog niet zeggen. Er gaat namelijk ook capaciteit gemoeid met het herstel naar aanleiding van het arrest.

Het stelsel zoals dat beschreven wordt in de contourennota kan niet eerder worden ingevoerd, omdat de IV-infrastructuur niet tijdig vernieuwd is. Door de beperkte IV-capaciteit kan dit proces niet versneld kan worden. De software waarin het IH-systeem is gebouwd, wordt geleidelijk uitgefaseerd en overgezet naar een nieuwe technologie. De uitfasering van de oude technologie heeft voor de box 3 onderdelen een geplande einddatum van maart 2024, of dit gehaald wordt is gezien de herstelactie nav het arrest nog de vraag. Wanneer de uitfasering van de software voor de box 3 onderdelen niet is afgerond, kan de realisatie van de nieuwe wetgeving niet starten. Als het box 3-systeem in de oude en nieuwe software moet worden gebouwd vergroot dit de druk op het al overvolle projectenportfolio, waardoor andere wetswijzigingen niet meer mogelijk zijn.

Maar wat is er wel mogelijk?

Voor de herstelactie 2017 en 2018 naar aanleiding van het box 3 arrest van 24 december 2021 is een optie uitgewerkt door de belastingdienst. Deze optie houdt in dat we uitgaan van een werkelijke verdeling over de vermogensbestanddelen maar deze nog wel belasten tegen een fictief rendement. Dit fictieve rendementspercentage is aanpasbaar per bestanddeel, zodat we meer maatwerk kunnen leveren. Daarnaast gaan we uit van de gunstigste berekening voor de belastingplichtige. Als de oude berekening gunstiger is rekenen we verder met die berekening en anders gebruiken we de nieuwe berekening. Mocht deze nieuwe berekening nog geen soelaas bieden dan kan de belastingplichtige de inspecteur (via de tegenbewijsregeling) vragen om de berekening aan te passen. De inspecteur kan dan de fictieve rendementspercentages per bestanddeel overschrijven. De reikwijdte van de tegenbewijsregeling moet nader worden bepaald.

Dit is het herstel zoals dat na akkoord van de Ministerraad technisch kan worden geïmplementeerd vanaf belastingjaar 2017 tot en met 2021. Of het ook past binnen het portfolio en ten koste van welke staande werkpakketen het gaat moet nog worden onderzocht. We kunnen nog geen uitspraak doen over de haalbaarheid.

Voor het belastingjaar 2022 zouden we naast de huidige systematiek ook de systematiek voor het herstel in het aangifteprogramma kunnen presenteren. Dan ziet de belastingplichtige de nieuwe berekening (als dat gunstiger is dan het huidige stelsel) wanneer hij aangifte doet.